

Aan de directeur-generaal Wetgeving, Rechtspleging en
Rechtsbijstand, mr P.H. Holthuis
Ministerie van Justitie
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

17 februari 2003
Scheidings- en omgangsproblematiek
mw. mr O.H. Buitendam
070-3619856
UIT 2003/1548/OHB/ONTW
5206237/803

Geachte heer Holthuis,

Naar aanleiding van uw brief d.d. 23 januari j.l. (kenmerk 5206237/803) inzake scheidings- en omgangsproblematiek bericht ik u het navolgende.

Mede ook naar aanleiding van de brief van de Minister d.d. 4 december 2002 en het verslag van het algemeen overleg d.d. 11 december 2002 met de vaste commissies voor Justitie en VWS (kamerstukken 28 600 VI, nrs. 105 en 126) bereikte mij vanuit het landelijk overleg van voorzitters van de familie- en jeugdsectoren van de rechtbanken reeds het verzoek u met nadruk te wijzen op de problematiek rond de uitvoering van omgangsregelingen na echtscheiding en de gewenste oplossingen daarvoor. Het betreft hier tevens het eerste onderwerp van uw brief d.d. 23 januari j.l., te weten de motie van de Tweede Kamer van 7 november j.l. (motie Luchtenveld) betreffende het bevorderen van het instrument dwangsom bij omgangsregelingen.

Zoals u bekend blijkt in de praktijk in een aantal gevallen grote problemen te ontstaan bij door de rechter opgelegde omgangsregelingen. Maatregelen als lijfswang en dwangsommen worden echter door de rechter zelden opgelegd, nu is gebleken dat deze maatregelen in de praktijk vaak contraproductief werken en in ieder geval niet bevorderlijk zijn voor een positieve ontwikkeling ten aanzien van de uitvoering van de omgangsregeling. Hoewel het in beginsel aan partijen is voorbehouden de rechter te vragen een dwangsom op te leggen, zien de familie- en jeugdrechters in het licht van het voorgaande zeker geen taak om dit instrument actief te bevorderen. Voor een strafrechtelijke benadering geldt dit eens te meer.

In de praktijk blijkt wel grote behoefte te bestaan aan bemiddeling en begeleiding van (door de rechter opgelegde) omgangsregelingen. In het bijzonder wordt hier bedoeld op tijdelijke actieve begeleiding bij de feitelijke uitvoering van omgangsregelingen zoals wordt

aangeboden door de zgn. omgangshuizen. Na initiatieven elders in het land is onlangs ook in Goirle voor de regio Brabant een dergelijk omgangshuis geopend.

Het is dit kader waarin volgens de familie- en jeugdrechters het meeste rendement valt te verwachten om met name vastgelopen omgangsregelingen weer vlot te trekken en dus niet via eerdergenoemde (dwang)middelen.

De familie- en jeugdrechters bepleiten met klem initiatieven in dit verband, zowel ten aanzien van omgangsbemiddelingen als eerdergenoemde omgangshuizen, landelijk actief (financieel) te ondersteunen en te coördineren. Zij stellen zich daarbij op het standpunt dat hier dus wel degelijk een taak voor de overheid ligt, gelet op de grote maatschappelijke gevolgen van de omgangsproblematiek, met name voor de betrokken kinderen.

Ook wordt gepleit voor een landelijke aanpak, nu inmiddels sprake is van vele incidentele initiatieven in het land, zoals bovengenoemd omgangshuis in Goirle, die eigenlijk een centrale aansturing behoeven.

Ten aanzien van de tweede vraag in uw brief van 23 januari j.l. geldt allereerst dat als aan de grondslag voor het echtscheidingsverzoek zelf is voldaan de rechter geen bevoegdheid heeft om dit te weigeren en nadere voorwaarden te stellen om tot een toewijzing te komen. Ten aanzien van verzochte nevenvoorzieningen heeft de rechter in een aantal zaken en met name bij verzoeken omtrent kinderen de plicht om ambtshalve te toetsen of afspraken in overeenstemming zijn met wet of verdragen en of zij in het belang van het kind zijn. In die gevallen wordt soms afgeweken van afspraken tussen partijen. Er zijn hieromtrent echter geen cijfers voorhanden. Er is geen voorschrift, handeling of statusovergang op basis waarvan geteld kan worden of de rechter gebruik maakt van zijn toetsingsbevoegdheid.

Mocht het vorenstaande hiertoe aanleiding gegeven dan ben ik vanzelfsprekend bereid tot nader overleg met u.

Hoogachtend,

D.J. van Dijk
Lid Raad voor de rechtspraak